

Dinu

SĂRARU

Ura din ochii vulpii

Dinu
SĂRARU

Ura din ochii vulpii

Viziune grafică / copertă / ilustrații de
Mircea Dumitrescu

Ura din ochii vulpii

– Nu merg! i-am spus. Nu! De data asta, nu! Știi testamentul soldatului sovietic găsit în buzunarul de la piept, din stânga, al rubăștii lui pline de sânge: „Dacă mor în război să mă înscrieți în partid! Dacă nu, nu!“ Încercam să împlânzesc duritatea răspunsului meu prea decis și morocănos, însă el n-a gustat hazul celebrei anecdote rusești care pe mine mă cucerise când am aflat-o de la un gazetar al *Pravdei* venit să-mi ia un interviu în iarna lui 1988, înaintea turneului la Moscova, cel mai trist al întregii mele cariere de director de teatru.

Acum era toamna lui '89, după Sfântul Dumitru, în 27 sau 28 octombrie, stați să mă uit în calendar. Da! În 28, de ziua Sfinților Mucenici Terentie, soția sa, Neonila, și cei șapte fii. Tot atunci se sărbătorește și Cuviosul Firmilian Episcopul. A doua zi însă, avea să fie importantă.

– Nu te-a amuzat istorioara? l-am întrebat în timp ce stătea răstignit în rama ușii înalte, și el la fel de înalt cât ea, cu mâinile amândouă, cu palmele ca niște lopeți sprijinite pe cartușiera care îl înconjura, părând să-l sugrume, atât de îngust era mijlocul lui, ca al unei balerine; dacă trupul lui întreg n-ar fi fost al atletului cu umerii largi, lăsați acum să se odihnească și să-i facă prin căderea lor și mai vie perplexitatea care i se citea în ochii brusc învăpăiați de o lumină abia ascunzându-i dezamăgirea, tristețea, nedumerirea, sentimentul înșelării în prietenie, pentru că era un bărbat care se manifesta în toate împrejurările, în toate deciziile, în toată ființa lui, neostenit categoric, incapabil să accepte, nici măcar pentru o fracțiune de secundă, ideea întoarcerii din drum sau renunțarea sau măcar tentativa renunțării la ce se hotărâse.

Îmi dădeam seama că răspunsul meu apăruse brusc pentru el ca o înșelare în iubire, nu numai în prietenie, inadmisibilă, atât de dezamăgitoare încât eu mă pulverizasem pur și simplu în ochii lui, în mintea lui, în prietenia lui. La el totul devenea, într-o secundă, un capăt de drum, un capăt de țară, un sfârșit tragic, care nu putea fi acceptat cu niciun preț.

– Nu merg, i-am spus și repetasem: Nu! De data asta, nu, dar refuzul meu n-avea în el nicio urmă de vehemență, prin contrast cu întreaga lui

Respect pentru oameni și cărți

înfățișare de statuie greacă, îmbrăcată pitoresc de cineva cu fantezie plină de umor, într-un costum de vânătoare cu bluzon kaki, cu centironul cartușieră strălucind prin capetele aurii ale tuburilor calibrului 12, cu pantaloni blazonați, cu genunchiere și cu cizme de vânătoare Burger, strânse pe pulpă cu șireturi de piele trecute răbdător prin agrafele cheutorilor numeroase și cizmele cu carâmbii până la glezne și tălpile groase, cu crampoane, și privit de jos în sus, cum îl priveam eu acum, răstignit, cum mai ziceam, în rama de stejar a ușii de la intrarea în cabinetul meu de lucru, ajungeam să-i văd și chipul ars de soare, tăiat colțuros, cu umerii obrazilor marcați puternic și fruntea înaltă și sprâncenele arămii, ca și obrajii, întinși ca un pergament, și buzele tivite sever, trimițând tot timpul la o fermitate cazonă, care nu îi era decât cu greu îmblânzită de claia de păr, pur și simplu claia, numai cârlionți, ca și cum ar fi fost capul unui arab, un arab frumos, căruia inelele, zecile de inele castanii, îi înconjurau fruntea și obrajii ca o coroană.

Eu continuam să-mi ocrotesc lenea și lehamitea stând tolănit în berjera Biedermeier pe care chiar el mi-o făcuse, surprinzându-mă, cadou, fără să-și ascundă ura pe care o simțea față de ea după o deziluzie, și după ce o mai refrișase o dată apelând la același ebenist ungar, Gall, mi se pare,

recomandat de o bătrână doamnă evreică, Rimella, fosta soție a unui la fel de bătrân înalt demnitar, care, după moartea ei, râvnise, firește platonice, altfel nu numai că partidul nu-i îngăduia, dar nici propriile resurse sleite în interminabile ședințe, plenare, congrese, simpozioane, audiențe, anchete, analize, dezbateri, arbitraje, mult mai tocătoare de nervi și în general de sănătate decât anii de închisoare, râvnise, zic, la favorurile tot platonice ale unei actrițe, ai cărei nuri nu se ofiliseră și al cărei farmec parfumat se păstra încă intact și peste pragul vârstei, periculoase pentru femei, când ori începe o a doua tinerețe năbădăioasă și zvăpăiată, ori se produce prăbușirea galopantă, când brusc sâni, obraji, colțurile gurii, gropița din bărbie, cearcănele de sub ochi se desfrăgezesc și se îngroașă, și se lăbărțează, nimic nu se mai lasă salvat nici cu ajutorul nesfârșitului masaj, nici cu ajutorul cremelor; pierde de la o zi la alta carnea de sub rumeneala buzelor, sub bărbie pielea se subțiază și ea și după fiecare căscat, dimineața începe să spânzure ca gușa de brotăcel, transparentă, se vede încrengătura venelor albastre exact ca pe podul palmelor descărnate, în sfârșit...

Din păcate, se destrămasese prea repede și pânza de păianjen a speranței încărcată, poate, din partea actriței de frisonarea atâtor visuri într-o viață nouă, favorabilă nu numai statutului

de *grand dame* jinduît în solitudinea orgoliului ei de femeie, care, iată, încă mai putea fi fatală, ci și finalului de carieră spre care se îndrepta vertiginos, deși merita o strălucire pe care din păcate n-a mai cunoscut-o; aventura s-a sfârșit brusc a doua sau a treia zi după victoria „Revoluției”; înaltul demnitar a fost arestat, iar actrița s-a întors smerită în apartamentul ei de bloc modest, dar sigur, ocrotind între pereții lui cuminți nostalgia clipelor când, prinzând aripi, visul ei regal fusese spulberat cu o cruzime vulgară, înfruntată ambiționat și cu un curaj impresionant, întemeiat doar pe rezonanța talentului și a vocației ei, însă mult mai rezonante au fost zbuciumul prăbușirii și zbaterea de a întârzia, dacă nu de a stăvili îmbătrânirea care o pedepsea parcă, dacă ne gândim la graba cu care o împresura, sufocantă acum, aglomerarea altădată neobservată a anilor îngrozită săi-numere.

Înainte de a ajunge la mine cadou intempestiv, berjera mi se pare că ar fi trebuit să joace la un moment dat pe Sărindar, într-un spectacol de un baroc fabulos, dar, renunțându-se la o primă versiune scenografică, se renunțase și la berjeră și aceasta ajunsese – iată și istoria ei anecdotică – în livingul actriței, care se cuibărise în ea, însă numai o scurtă vreme, în aceeași singurătate nostalgică, îmbătând-o cu parfumul ei favorit,

Christian Dior, de fapt Diorella, răspândind efluviile de răcoare suav amețitoare ale lăcrămioarelor care înfloresc primăvara, imediat după Paște, seara, un parfum ce se potrivea surprinzător cu pielea actriței, albă, neverosimilă, aidoma lăcrămioarelor numite și mărgăritare. Ei bine, în mătasea caldă a berjerei, țesută în dungi verzi declorofilate, alternând cu altele de aur stins, se insinuase și persista periculos și acest parfum și poate că am fost singurul care se amăgea descoperind această trimitere la lăcrămioare și recunoștea parfumul în mireasma pielii ei ce nu era catifelată comun, senzual, ca a mai tuturor felinei din familia ei, ci de o netezime marmoreană, imaculată, palmele ei, gâtul ei, sânii, gleznel, genunchii nu erau catifelați fierbinți, lăsând degetele celui ce s-ar fi bucurat de privilegiul unic de a o fi mângâiat să alunece peste pielea ei, ca peste genunchiul, sau umărul, sau sânul unei statui de marmură albă, neconținut rece, fără să fie de gheață, și păstrând în ființa fibrei o răcoare asemănătoare aceleia care se ridică îmbătătoare din clopoțelii de zăpadă ai lăcrămioarelor, care nu miros decât a proaspăt și a răcoare.

Smulsă, cum am mai spus, o prea scurtă vreme, fericită aparent, din refugiul ei cu pretenții mai ales modeste, actrița se întorsese iarăși în singurătatea ei sufletească și în mijlocul puținelor piese ale unui mobilier de autentică extracție

aristocratică, printre care s-a aflat puține zile și berjera Biedermeier ajunsă la mine ca dar al acestui prieten de vânătoare, refuzat acum de mine și care, cunoscând-o pe actriță într-o împrejurare ce urmează să fie istorisită mai târziu, crezuse că-i face o bucurie, dăruindu-i-o ei mai întâi, și tot surpriză, dar neapărat și cu credința că splendidul exemplar Maria Tereza îi va păstra și mai vie amintirea unei sperate povești de amor dintre acelea de care, deși fulgurante, nu vrei și nu poți să te desparți, ca și când, dacă ar fi fost adevărată și ar fi continuat, ți-ar fi putut schimba viața, o iluzie desigur, dar lui îi plăcea să creadă mereu în toate întâmplările vieții lui rămase într-un halou de așa-zis mister, cultivat cu o candoare înduioșătoare, încât atunci când m-a întrebat dacă n-aș fi dorit să-mi ofere mie acum, cadou, berjera, am fost nu numai surprins, ci și intrigat; îl văzusem de atâtea ori în vizitele în atelierul lui mefistofelic, legănându-și capul între cele două pernuțe care îi mângâiau obrajii când se odihnea în berjeră, lăsându-mă să înțeleg că parfumul Diorella impregnat acum în stofa mătăsoasă îl droga pur și simplu și pe el sau măcar îl tulbura, așa cum îi tulbură pe împătimiții de tutun, ce trag pe nări din tabachere minuscule de argint, savoarea ațâțătoare a frunzelor plantei tocate mărunț și îmbăiate în miere și smirnă, și

Respect pentru oameni și cărți

tămâie, și floare de cactus roșu, într-adevăr amețitoare.

– Nu! fusese și replica lui, un „nu“ mai ferm, mai răspicat, mai rău totuși decât al meu. Nu! ținuse el să îmi atragă atenția că nu atât anecdota nu-i plăcuse, cât folosirea ei ca mijloc de îmblânzire a răspunsului meu. Nu, n-am gustat-o și nu vă înțeleg refuzul! După ce m-ați sufocat cu plângeri la Înalta Poartă că nu vă iau la vânătoare! E o ocazie rară, insistă el, este exact vânătoarea pe care mi-ați cerut-o: noaptea, la lumina farurilor, în mijlocul Câmpiei Brăilei, unde se retrag de la sfârșitul lui octombrie, ascunzându-se la adăpostul brazdelor adânci ale arăturii nesfârșite, până și găștele sălbaticе, nu numai vulpile și iepurii. Există și șansa unui câine enot care a ajuns în Câmpia Dunării și numai puțini știu asta.

– Mă disperă ploaia, am zis. E a treia zi de când toarnă bestial, pisează Bărăganul ca o baterie de Katiușe rusești; ploaia și ceața, și știi ce spun meteorologii: până nu dă gerul, încă o săptămână cel puțin, va ploua toată Câmpia Bărăganului și a Brăilei și a Dobrogei toată. Nu! M-am săturat să car iar pe tălpile cizmelor tone întregi de pământ clisos, să fiu udat la piele, să simt șuvoaiele de apă pe șira spinării,

să suflu în pumnii înghețați, să ajung să împing iar la mașina aia nenorocită, înțepenită în clisa brazelor de o jumătate de metru, până la butucul roților; fiindcă n-am fost în stare, cum am promis, să-i luăm milițianului o aprobare de ARO nou, deși puteam, eu puteam... Nu, nu merg! Am vrut să par în finalul perorației categoric, ridicând glasul și fixându-l cu ochii care sigur se măriseră și ei ca să pot fi cât mai expresiv în decizia mea căptușită de exasperarea de a trebui să mă justific atâta. Nu știu cum s-a făcut, însă, am tras aer mai mult pe nări sau pe gură, mi-a intrat un fir de praf pe unde nu trebuia, m-am înecat. A trebuit să vină el să-mi dea un pumn zdravăn în spate ca să reîncep să respir normal și să-i spun pentru ultima oară: Nu!

– Ultima strigare! a insistat el cu acel calm imperturbabil și cu acea răbdare paralizantă pentru mine cu care desena, scrijelea, săpa în piatră sau în metal sau în ipsos un boboc de trandafir, încât erai dispus, urmărindu-l, să aștepți totuși până termină și de șlefuit marmura, sau alama, sau argintul, fiind sigur că sub ochii tăi se va petrece și minunea desfacerii leneșe a petalelor de marmură, sau de argint, sau de aur și vei vedea cum înflorește trandafirul! Fața întreagă îi fusese invadată de un zâmbet cald, blând, înțelegător, generos și înțelegător cu

Respect pentru oameni și cărți

iritarea mea și cu exasperarea mea și cu spaima mea de mizeria unei vânători terfelite de nemernicia ploii igrasioase de la sfârșitul lui octombrie, spaimă sporită și de amenințările meteorologilor, ascultate firește cuibărit în îmbrățișarea berjerei în care pâlpâia încă, neverosimil și pentru mine, adierea ca un fior primăvărat a parfumului Diorella cu efluvii de lăcrămioare.

Nu putusem, privindu-l, să nu mă gândesc, într-o fracțiune de secundă, la forța de atracție a acestui zâmbet care-i aprindea ochii și făcea să strălucească șiragul de perle al unei danturi agresive, de fiară tânără, lacomă, gata să muște și să zdrobească zăpada unui sân sau obrazul de piersică al adolescentelor care, se spunea, băteau de dimineța până seara la ușa atelierului său de faur modern, prizonier al barocului și al bucuriei de a concura lăcomia vieții, clocotind de sănătate și de voluptate. Și totuși, până la acea vârstă de 36 de ani nu se apropiase de maturitatea care în arta lui îi asigurase, fără nicio secundă de întârziere și de îndoială din partea nimănui din lumea breslei căreia îi aparținea, titulatura de maestru la care el răspundea întotdeauna cu acel zâmbet de copil mare, fericit să se joace în mijlocul oamenilor mari, și aceștia să-i recunoască jocul și să i se alăture. Era un copil mare, într-adevăr, și mie îmi aducea aminte

mereu de personajul Meaulnes cel Mare, din romanul celebru *Căderea pierdută*, al lui Eugène Fromentin.

– Dragul meu, și eram sincer obosit și mâhnit și eu de neputința mea, care, îmi dădeam seama, nu mai era lenea confortului burghez răsfățat de căldura și parfumul berjerei, ci brusc aceasta se transformase, realizez acum, când povestesc, în mâhnire.

Se insinuase în sufletul meu o secundă de neliniște inexplicabilă și chiar am simțit, îmi amintesc iar foarte bine, o săgeată rece curentându-mi și ceafa și umerii și spatele întreg.

– Nu pot! am reușit să-mi smulg un ultim răspuns: Chiar nu pot! Și dacă mă chinuiești în continuare și nu vrei să accepți că nu pot, simt că mi se face frică... Nu înțeleg de ce, dar mi se face frică... Hai să renunțăm și să renunți tu la insistența ta, și să te duci tu la vânătoare, fără mine de data asta, chiar dacă până ajungi în mijlocul Câmpiei Brăilei sub lună, în capătul arăturilor nesfârșite, sunt sigur că nu vei conțeni să mă înjuri, să mă blestemi, să mă condamni, să mă disprețuiești cu disperarea cu care te uiți în secunda asta la mine.

Dacă vrei să nu mă îmbolnăvesc, de nervi bineînțeles, renunță și du-te!